

Kwaliteitskader jeugdzorg

De norm van verantwoorde werktoedeling

© Nederlands Jeugdinstituut (NJI), Utrecht.

Dit Kwaliteitskader jeugdzorg is tot stand gekomen in het kader van het Implementatieplan Professionalisering Jeugdzorg en is te downloaden via www.professionaliseringjeugdzorg.nl

Drs. B. (Berry) Tijhuis (projectleiding)
Jeugdzorg Nederland

Bezoekadres

Newtonlaan 115
3584 BH UTRECHT

Postadres

Postbus 85011
3508 AA UTRECHT

Utrecht, maart 2014

Inhoud

Algemeen.....	5
Kwaliteitskader jeugdzorg.....	5
De norm van verantwoorde werktoedeling en de Jeugdwet	5
De norm van verantwoorde werktoedeling.....	6
Definitie van jeugdzorg	7
Hoe werkt dit kwaliteitskader jeugdzorg?	7
Norm Jeugdzorgwerker	8
Norm gedragswetenschapper	9
Implementatie en onderhoud.....	10

Algemeen

Kwalitatief goede zorg en hulp bieden aan kinderen en hun ouders als er opgroei en/of opvoedvragen zijn. Dat willen organisaties en professionals in de jeugdzorg. Dat vraagt van organisaties dat zij investeren in hun professionals en van professionals dat zij investeren in zichzelf. Kinderen en hun ouders maar ook professionals in andere delen van de keten, kunnen door deze professionalisering altijd rekenen op hulp en advies van een goed opgeleide professional. Een professional die op de hoogte is van de ontwikkelingen in zijn vakgebied, die bekend is met geldende richtlijnen en deze kan hanteren. Kortom een professional die voldoende is toegerust om autonoom professionele beslissingen te nemen en daarin ook zijn grenzen kent .

Onderdeel van professionalisering is de beroepsregistratie van twee beroepsgroepen in de jeugdzorg: jeugdzorgwerkers en gedragswetenschappers. De registratie en herregistratie in het Kwaliteitsregister Jeugd vraagt van hen dat zij hun vak bijhouden, dat zij handelen volgens hun eigen beroepsethische normen en tot slot leidt de binding aan tuchtrecht tot toetsing van het handelen van professionals aan die normen. Dat kan leiden tot het aanscherpen van de beroepsnormen. Voor opdrachtgevers, kinderen en ouders biedt dat zekerheid. Het Kwaliteitsregister is openbaar. Opdrachtgevers en klanten kunnen in het register zien of een hulpverlener is geregistreerd.

Kwaliteitskader jeugdzorg

In de Wet op de Jeugdzorg staat dat organisaties verantwoorde zorg moeten leveren. In de Algemene Maatregel van Bestuur die bij de wet hoort, is opgenomen dat organisaties dit moeten doen door het werk binnen de organisatie op een verantwoorde manier toe te delen. Daarmee wordt bedoeld dat zij waar dat nodig is, geregistreerde professionals inzetten. Maar waar en wanneer is dat nodig?

De organisaties in de jeugdzorg hebben samen vastgelegd wanneer het nodig is om geregistreerde professionals in te zetten. Samen hebben zij, in overleg met de beroepsgroepen, bepaald voor welke taken binnen de jeugdzorg een geregistreerde professional moet worden ingezet. In dit kwaliteitskader jeugdzorg zijn deze taken beschreven. Dit kwaliteitskader jeugdzorg vormt daarmee de operationalisering van de norm van verantwoorde werktoedeling zoals opgenomen in het Uitvoeringsbesluit bij de Wet op de Jeugdzorg (datum nader in te vullen).

De norm van verantwoorde werktoedeling en de Jeugdwet

Ook in de Jeugdwet heeft de norm van verantwoorde werktoedeling een plek gekregen in relatie tot het bieden van verantwoorde hulp. Ook hier ligt een opdracht aan veldpartijen om deze norm te operationaliseren in een kwaliteitskader *jeugd*. VWS en VNG hebben hiervoor een plan van aanpak ontwikkeld dat tot doel heeft een kwaliteitskader *jeugd* samen met veldpartijen te ontwikkelen en vast te stellen voor eind 2014.

Het kwaliteitskader jeugdzorg dat u voor zich heeft, heeft betrekking op de norm van verantwoorde werktoedeling in de Wet op de Jeugdzorg en is van toepassing tot het moment dat de Jeugdwet wordt ingevoerd.

De norm van verantwoorde werktoedeling

In de Algemene Maatregel van Bestuur wordt de norm als volgt verwoord:

De taken waarmee de stichting / aanbieder bij of krachtens de wet is belast, worden verricht door of onder verantwoordelijkheid van een geregistreerde jeugdprofessional. De stichting houdt bij de toedeling van taken rekening met de kennis en vaardigheden op basis waarvan de geregistreerde jeugdprofessional is ingeschreven in het kwaliteitsregister jeugd. In afwijking hiervan, kan de stichting/aanbieder anderen dan geregistreerde jeugdprofessionals met de uitvoering van taken belasten indien zij aannemelijk kan maken dat de kwaliteit van de taakuitoefening daardoor niet nadelig wordt beïnvloed. Zij belast anderen met die taken indien dit noodzakelijk is voor de kwaliteit van de uitvoering van haar taken.

Feitelijk betekent dit dat alle werknemers in de organisatie geregistreerd moeten zijn. Er zijn twee afwijkingsgronden:

1. Er zijn veel taken die zonder enig nadeel voor de zorgverlening aan cliënten door anderen dan geregistreerde jeugdzorgprofessionals kunnen worden uitgevoerd. Dit is vooral duidelijk voor werkzaamheden buiten het primaire proces zoals administratieve taken. Maar ook binnen het primaire proces kan deze situatie zich voordoen.
2. Er zijn ook taken die juist om andere deskundigheid vragen. Als een organisatie deze deskundigheid niet in zou kunnen zetten, schiet zij te kort.

Binnen het primaire proces worden ook taken verricht waarvoor de organisatie niet altijd een geregistreerde professional zal inzetten. Dit geldt specifiek voor jeugdzorgwerkers die een functie vervullen op mbo-niveau. Deze functie komt vooral voor in organisaties met een verblijfsfunctie. Deze jeugdzorgwerkers leveren een belangrijke bijdrage aan de hulpverlening maar hoeven zich niet te registreren omdat zij hun functie minder autonoom/zelfstandig uitvoeren. Zij zijn dan ook niet belast met de taken die hieronder bij de norm voor jeugdzorgwerkers worden genoemd. Vanzelfsprekend betekent dit niet dat deze professionals zich niet moeten blijven ontwikkelen en moeten reflecteren op hun handelen. De organisatie ontwikkelt zelf beleid om hierin te voorzien.

Om verantwoorde zorg te bieden, is het soms juist nodig dat werknemers met een andere deskundigheid dan die van de jeugdzorgwerker of gedragswetenschapper worden ingezet. Hierbij kan gedacht worden aan jeugdartsen, psychiaters of andere artsen (bijvoorbeeld deskundigen op het gebied van kindermishandeling) maar ook aan andere disciplines zoals speltherapeuten, logopedisten, fysiotherapeuten, muziektherapeuten, etc. Zij zullen over het algemeen lid zijn van een op hun beroep gerichte beroepsvereniging en (wettelijk) geregistreerd zijn. Voor zover dit niet het geval is, is het aan jeugdzorgorganisaties om zelf beleid te ontwikkelen gericht op professionalisering van deze groepen werknemers.

De Inspectie Jeugdzorg houdt toezicht op de naleving van de Wet op de Jeugdzorg. Zij zal na inwerkintreding van de AMvB ook toezicht houden op de wijze waarop door organisaties invulling wordt gegeven aan de norm van verantwoorde werktoedeling.

De jeugdprofessional is zelf verantwoordelijk voor zijn eigen handelen. De Wet verplicht de organisatie tot het scheppen van voorwaarden waaronder de professional volgens zijn beroepsstandaarden kan werken. Naast deze beroepsstandaarden heeft de jeugdprofessional ook te maken met de interne afspraken in de organisatie over werkprocessen en verantwoordelijkheidsverdeling. In een model professioneel statuut dat is ontwikkeld, is uitgewerkt hoe de organisatie en jeugdprofessionals hier samen afspraken over kunnen maken.

Definitie van jeugdzorg

Het kwaliteitskader jeugdzorg is ontwikkeld samen met alle bij het project Professionalisering Jeugdzorg betrokken jeugdzorgorganisaties. Deze organisaties zijn verantwoordelijk voor verschillende taakgebieden binnen de jeugdzorg. Jeugdzorg wordt in dit kader gedefinieerd als:

provinciaal gefinancierde zorgaanbieders en aanbieders van gesloten jeugdzorg), de justitiële jeugdinrichtingen, de bureaus Halt, de Raad voor de Kinderbescherming en stichting Nidos.

De zorg kan zowel in een systeemgerichte context als in een pedagogisch gerichte context worden geboden. Waarbij in sommige situaties de zorg plaatsvindt binnen een gedwongen kader.

Hoe werkt dit kwaliteitskader jeugdzorg?

Het kwaliteitskader jeugdzorg bestaat uit twee delen. Eén kwaliteitsnorm voor de jeugdzorgwerker en één kwaliteitsnorm voor de gedragswetenschapper.

De normen zijn vertaald naar taken die kenmerkend zijn voor het werk waarvoor de organisatie een geregistreerde professional in **moet** zetten en die dus alleen door een geregistreerde professional **mogen** worden uitgevoerd¹.

¹ De organisatie zet een geregistreerde professional in voor ieder van de genoemde taken afzonderlijk of voor combinaties van deze taken. Dus ook wanneer een professional slechts één van de genoemde taken verricht dient deze professional geregistreerd te zijn.

Bij iedere taak worden ter verheldering kenmerkende werkzaamheden genoemd die binnen een functie voor kunnen komen. Deze kenmerkende werkzaamheden zijn indicatief en niet limitatief. Ze zijn bedoeld om een beeld te schetsen. Naast deze taken en werkzaamheden zal een jeugdzorgwerker of een gedragswetenschapper nog andere taken en werkzaamheden uitvoeren. Deze zijn beschreven in zijn functiebeschrijving. Deze andere taken vereisen echter niet dat de jeugdzorgwerker of de gedragswetenschapper geregistreerd is.

Norm Jeugdzorgwerker

De organisatie zet uitsluitend geregistreeerde jeugdzorgwerkers in voor de uitvoering van de hieronder genoemde taken². De jeugdzorgwerker verricht zijn werkzaamheden vanuit een sociaal agogisch of pedagogisch kader. Hij doet dit steeds met inspraak van de jeugdige en diens opvoeders, stelt daarbij het kind en diens ontwikkelbehoefte centraal. Neemt daarbij zijn eigen professionele ruimte in acht. Hij betreft andere disciplines/professionals bij zijn werkzaamheden en/of vraagt hen om advies op momenten waarop hij dat nodig acht. De werkzaamheden zijn gericht op begeleiding, behandeling en opvoeding thuis of in een andere opvoedsituatie waar de jeugdige is geplaatst.

	Alleen de geregistreeerde jeugdzorgwerker is bevoegd tot het uitvoeren van de onderstaande taken	Kenmerkende werkzaamheden
1.	Totstandkoming van het plan van aanpak (of het advies): betreft hierbij de benodigde specialismen en levert zijn eigen aandeel in het plan van aanpak of het advies.	De jeugdzorgwerker: <ul style="list-style-type: none"> - Maakt een risicotaxatie. - Doet onderzoek in het kader van voorbereiding van een advies en/of verzoek aan OM en ZM. - Doet onderzoek naar een vermoeden van kindermishandeling. - Helpt de jeugdige en diens opvoeders bij het in kaart brengen van de hulpvraag.
2.	Uitvoering van het plan van aanpak / de in het kader van een opgelegde maatregel geboden zorg voor de aan hem toegewezen individuele jeugdigen en hun opvoeders.	<ul style="list-style-type: none"> - Is mentor van een (aantal) jeugdige(n). - Onderhoudt contact met andere relevante disciplines met betrekking tot de behandeling van jeugdigen waarvoor hij mentor is. - Betreft andere disciplines / professionals bij de behandeling als hij dit nodig vindt voor een goede uitvoering van het plan van aanpak.
3.	Uitvoering interventies: voert zelfstandig gedrags- of therapeutische interventies uit.	<ul style="list-style-type: none"> - Houdt zicht op de opvoedingssituatie thuis of in de groep waar de jeugdige woont - Maakt een analyse en grijpt indien nodig direct in. - Reikt gedragalternatieven aan, draagt bij aan het stabiliseren van de situatie en bemiddelt waar nodig tussen de jeugdige en zijn opvoeders.
4.	Verantwoordelijkheid hulpverlening: maakt de afweging of hulpverlening op gang moet worden gebracht of een wettelijke maatregel moet worden bevorderd.	<ul style="list-style-type: none"> - Brengt de situatie van de jeugdige in kaart en betreft hierbij het systeem rond de jeugdige. - Maakt een risicotaxatie. - Maakt afspraken over afstemming en coördinatie met andere hulpverlenende instanties, bescherming en inschakelen van specialistische zorg.

² Bij iedere taak worden ter verheldering kenmerkende werkzaamheden genoemd die binnen een functie voor kunnen komen. Deze kenmerkende werkzaamheden zijn indicatief en niet limitatief.

Norm gedragswetenschapper

De organisatie zet geregistreerde gedragswetenschappers in voor de hieronder genoemde taken. De werkzaamheden kenmerken zich door inhoudelijke verantwoordelijkheid vanuit zelfstandig en professioneel handelen op basis van wetenschappelijke kennis en analytische vaardigheden.

	Alleen de geregistreerde gedragswetenschapper is bevoegd tot het uitvoeren van de onderstaande taken	Kenmerkende werkzaamheden
1.	Stelt het diagnostisch beeld vast op basis van eigen onderzoek of onderzoek uitgevoerd door anderen.	<ul style="list-style-type: none"> - Voert (psycho) diagnostisch onderzoek uit waarbij het veelal gaat om beslissingsdiagnostiek. - Beoordeelt diagnostisch onderzoek uitgevoerd door anderen.
2.	Stelt het behandelplan/hulpverleningsplan als onderdeel van het plan van aanpak vast dat door hemzelf of anderen is opgesteld.	<ul style="list-style-type: none"> - Het opstellen van een psychotherapeutisch perspectief plan. - Advisering met betrekking tot complexe gezinssituaties.
3.	Toetst/beoordeelt (behandel/straf) adviezen met betrekking tot verstreckende maatregelen of stelt deze adviezen zelf op.	<ul style="list-style-type: none"> - Het opstellen van adviezen gedragsbeïnvloedende maatregel (GBM). - Het onderbouwen van een machtiging gedwongen uithuisplaatsing. - Adviseert met betrekking tot kernbeslissingen. - Toetst het verzoek gesloten jeugdzorg en geeft hierover een instemmingsverklaring af.
4.	Behandelt /stelt de kaders vast voor de behandeling/begeleiding van de jeugdige en/of diens opvoeders wanneer er sprake is van complexe en meervoudige (gezins)problematiek. Of adviseert collega professionals in deze situaties.	<ul style="list-style-type: none"> - De behandeling / begeleiding heeft een grote impact op de levenssfeer. - De behandeling / begeleiding bestaat uit een traject van specialistische interventies gericht op het omgaan met een psychiatrische stoornis en/of verstandelijke beperking.

De geregistreerde gedragswetenschapper heeft naast de hierboven genoemde taken in veel situaties een toetsende en adviserende rol. Hij beoordeelt onderzoek en adviezen van collega professionals. Hij adviseert collega professionals ten aanzien van de klinische aspecten van de begeleiding/behandeling van jeugdigen en het systeem vanuit wetenschappelijke expertise. De organisatie dient de randvoorwaarden te scheppen die nodig zijn om deze rol op een verantwoorde manier vorm te kunnen geven:

- De organisatie draagt zorg voor een structureel in het proces ingebed multidisciplinair overleg waarbij advies wordt ingewonnen bij de geregistreerde gedragswetenschapper bij verstreckende maatregelen die ingrijpen in de levenssfeer;
- De organisatie faciliteert en bewaakt dat supervisie en intervisie op een regelmatige basis plaatsvindt;
- De organisatie voorziet erin dat professionals een beroep kunnen doen op de geregistreerde gedragswetenschapper voor inhoudelijke afstemming. De organisatie zorgt er in dit kader voor dat er een evenwichtige verhouding is binnen de organisatie tussen de verschillende deskundigheden en deskundheidsniveaus.

De organisatie dient zich over de hierboven genoemde eisen te kunnen verantwoorden in relatie tot de norm van verantwoorde werktoedeling.

Implementatie en onderhoud

Het kwaliteitskader jeugdzorg is tot stand gekomen onder regie en verantwoordelijkheid van Jeugdzorg Nederland. Bij de totstandkoming zijn de justitiële organisaties in de jeugdzorg (DJI, Raad voor de Kinderbescherming), beroepsverenigingen (NIP, NVO, NVMW), cliënten en de Inspectie Jeugdzorg betrokken.

Een wijziging van de Wet op de Jeugdzorg en Algemene Maatregel van Bestuur zal leiden tot een wettelijke verplichting voor jeugdzorgorganisaties om, via de norm van verantwoorde werktoedeling, geregistreeerde professionals in te zetten. Vanaf inwerkingtreding van deze wetswijziging is het kwaliteitskader jeugdzorg van toepassing met in achtneming van de in de AMvB opgenomen overgangsbepalingen.

Het kwaliteitskader jeugdzorg is eigendom van de jeugdzorgorganisaties (Jeugdzorg Nederland is aanspreekpunt en penvoerder). Zij formuleren hiermee de kwaliteitsnorm die zij nodig achten voor het bieden van verantwoorde zorg. Wanneer één van de bij de totstandkoming van het kwaliteitskader jeugdzorg betrokken partijen, de normen wenst te wijzigen of aanvullingen noodzakelijk vindt, kan dit slechts plaatsvinden nadat hierover een overleg heeft plaatsgevonden met alle betrokken partijen.

De initiatiefnemer dient een verzoek in tot wijziging of aanvulling bij Jeugdzorg Nederland. Jeugdzorg Nederland organiseert binnen 6 weken een overleg waarbij alle betrokken partijen zoals hierboven genoemd plus het Kwaliteitsregister Jeugdzorg aanwezig / vertegenwoordigd zijn. Op basis van dit overleg wordt besloten of het kwaliteitskader jeugdzorg wordt aangepast. De jeugdzorgorganisaties hebben daarbij als eigenaar van het kwaliteitskader jeugdzorg de beslissende stem.